

Griet Coupé & Myrte van Hilten
Radboud Universiteit Nijmegen
Contact: Griet.coupe@ru.nl
Myrte.vanhilten@ru.nl

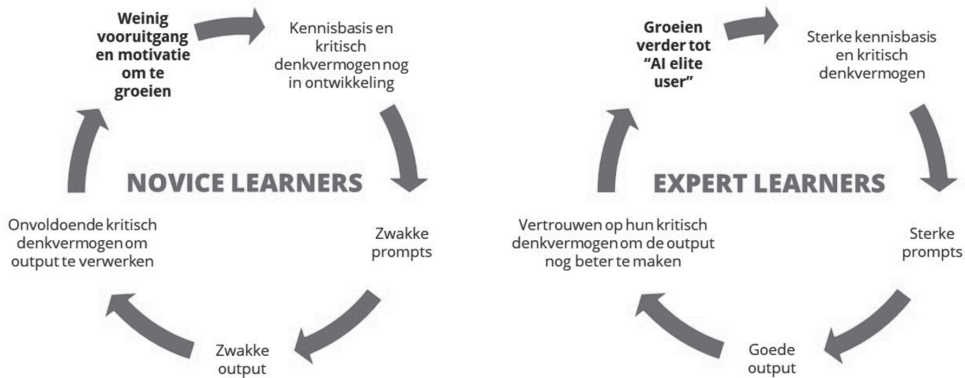
Van luie naar slimme schrijver: Werkvormen met GenAI in schrijfonderwijs

1. Inleiding

Generatieve kunstmatige intelligentie (GenAI), zoals ChatGPT, is overal, en studenten maken er massaal gebruik van (Smaling 2023; Hesselink 2024). De manier waarop ze ermee werken, verschilt echter sterk. Student Anna, bijvoorbeeld, is een beginnende schrijver. Voor haar studie Politicologie schrijft ze een essay waarin ze wil beargumenteren dat de opkomstplicht opnieuw moet worden ingevoerd bij landelijke verkiezingen. Tijdens het schrijven, loopt ze vast. Ze kan eigenlijk maar één argument bedenken. Ze vraagt GenAI: “Kun je een betogend essay van 500 woorden schrijven over deze stelling?”. Anna krijgt een compleet essay te zien, maar kan nog niet goed evalueren of dit voldoet aan de opdracht, of het inhoudelijk klopt en of het in de juiste stijl is geschreven.

Student Sifan, daarentegen, is een verder gevorderde schrijver met meer ervaring met AI. Zij loopt, net als Anna, vast, maar signaleert dat ze nog niet genoeg tijd heeft besteed aan haar bouwplan. Ze vraagt GenAI dus: “Ik ben tweedejaarsstudent Politicologie en ik schrijf een betogend essay over deze stelling. Kun je me helpen brainstormen over mogelijke argumenten die ik kan gebruiken?”. De output van GenAI laat de autonomie over de tekst bij Sifan liggen. Zij gaat in gesprek met GenAI over de argumenten en werkt op basis hiervan het bouwplan uit. Door deze aanpak levert Sifan uiteindelijk een beter en origineler essay in dan Anna.

Deze voorbeelden laten zien dat GenAI de kloof tussen ‘*novice learners*’ zoals Anna en ‘*expert learners*’ zoals Sifan nog meer kan vergroten (Hamilton e.a. 2023). Dit wordt geïllustreerd in onderstaande Figuur:

Figuur 1 – *Novice vs. expert learners* (naar: De Wachter e.a. 2024).

De oplossing van dit probleem is niet om GenAI te verbieden, want het is onmogelijk om met 100% zekerheid te bewijzen dat een student GenAI heeft gebruikt. De ontwikkeling van *Large Language Models* (LLMs) zoals ChatGPT gaat namelijk zo snel dat de detectiemodellen altijd achter de feiten aanlopen (Heikkilä 2023). Tegelijkertijd is het gebruik van GenAI niet zonder risico's en ethische bewaren, zoals dataveiligheid en het hoge energieverbruik. Aan de andere kant kan GenAI een meerwaarde hebben, zowel voor het werken aan een schrijfpdracht als voor het leerproces van de student op de langere termijn. Voorwaarde is dan wel dat de student weet hoe GenAI op een verantwoorde manier in te zetten.

Als schrijfdocenten zien wij het daarom als onze taak om studenten niet alleen te trainen in schrijfvaardigheid, maar ook in GenAI-vaardigheid. In deze tekst laten we zien hoe wij studenten leren hoe ze GenAI in kunnen zetten in de verschillende fasen van het schrijfproces: voorbereiden, schrijven en reviseren. Hierbij hanteren we twee uitgangspunten:

1. AI-vaardigheden worden altijd aangeleerd in combinatie met academische vaardigheden en/of schrijfvaardigheden;
2. studenten kunnen er altijd voor kiezen om GenAI niet te gebruiken. Hiervoor geven we een alternatieve werkvorm.

2. Voorbereiden van een tekst

Om tot een goede eerste versie te komen, is het belangrijk dat studenten voldoende tijd besteden aan het voorbereiden van hun tekst. In deze fase werken studenten hun tekstdoel en hoofdgedachte uit, staan ze stil bij het publiek van hun tekst, bepalen ze de inhoud, doen ze literatuuronderzoek en schrijven ze een gedetailleerd bouwplan. Tijdens deze fase lopen studenten nog wel eens vast, waardoor ze met een incompleet

plan beginnen met schrijven. Hier komen vaak teksten uit die te algemeen, onvolledig of niet goed gestructureerd zijn. Als studenten weten op welke stappen van de voorbereiding ze vastlopen en hoe ze GenAI hiervoor als schrijfcoach kunnen inschakelen, kunnen zij uiteindelijk betere teksten schrijven.

De werkvormen die we inzetten bij het voorbereiden van een tekst zijn erop gericht dat studenten enerzijds leren om een probleem in hun schrijfproces te signaleren en anderzijds ervaren hoe ze dit met GenAI als coach kunnen verbeteren. Student Anna zou dus de volgende opdrachten in onze colleges kunnen krijgen:

1. *Onderzoeksvraag formuleren* – Ga met GenAI in dialoog om je onderzoeksvraag of stelling scherper te formuleren.
2. *Inhoud bepalen* – Bepaal voor welk publiek je jouw tekst schrijft. Geef GenAI de rol van dit publiek ('jij bent een taalwetenschapper met veel kennis van fonologie') en vraag je publiek welke vragen ze hebben over jouw onderwerp.
3. *Bouwplan maken* – Brainstorm met GenAI over een passende structuur voor je inleiding. Je kunt bijvoorbeeld vragen om een *reversed outline* van een bestaand artikel, zodat je een model hebt waarop je je eigen bouwplan kunt baseren.

3. Een eerste versie schrijven

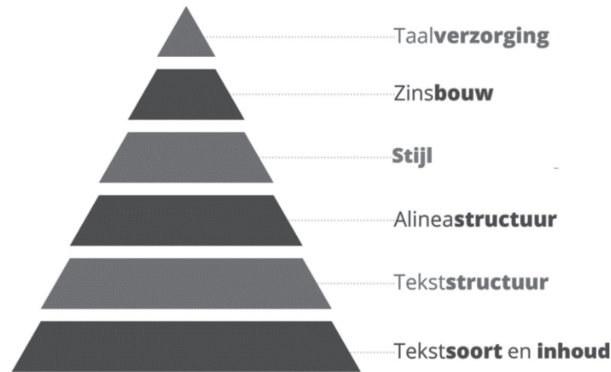
In deze fase schrijven studenten, op basis van hun bouwplan, een ruwe eerste versie. Die hoeft nog niet perfect te zijn. Het is juist slim om zonder zelfkritiek en in hoog tempo een lopende tekst te produceren. In deze fase raden we studenten af om GenAI te gebruiken. Dit resulteert namelijk in een saaie, onpersoonlijke tekst die van iedereen had kunnen zijn. Bovendien lopen studenten zo de kans mis om te oefenen met het zelf formuleren van hun ideeën.

Merk je dat studenten toch de neiging hebben om een eerste versie te laten schrijven door GenAI? Dit is meestal een signaal dat er iets schort aan hun schrijfproces. Misschien hebben ze nog niet voldoende tijd geïnvesteerd in de voorbereidingsfase, slagen ze er niet in om een te sterk aanwezige innerlijke criticus het zwijgen op te leggen, of zijn ze in tijdnood gekomen en hebben ze het schrijfwerk daarom aan GenAI overgelaten. In dergelijke gevallen helpt het om met studenten in gesprek te gaan. Hoe komt het dat je deze keuze hebt gemaakt? Hoe zou je meer zelfvertrouwen kunnen krijgen zodat je toch zelf die eerste versie durft te schrijven?

4. Reviseren: van eerste versie naar eindversie

In de derde fase mag de innerlijke criticus weer in actie komen. Studenten polijsten hun ruwe eerste versie stap voor stap tot een vlot leesbare tekst, toegesneden op het

publiek. In onze schrijfcursussen introduceren we hierbij de piramide in Figuur 2. Een efficiënt revisieproces begint onderaan de piramide en werkt steeds verder naar boven.

Figuur 2 – Revisiepiramide.

Hoe kan GenAI hierbij helpen? Als je een simpele prompt geeft, zoals “Reviseer mijn tekst”, doet GenAI vooral suggesties in de bovenste lagen van de piramide. Wie slim met GenAI weet om te gaan, kan echter ook hulp krijgen bij de onderste lagen. Onze stelregel: hoe lager in de piramide, hoe meer je GenAI moet zien als coach in plaats van als redacteur.

Als Sifan de eerste versie van haar essay klaar heeft, kan ze in onze schrijfcolleges bijvoorbeeld de volgende opdrachten tegenkomen:

1. *Alineastructuur reviseren* (GenAI als coach) – Deel je alinea met GenAI en vraag of die de hoofdgedachte wil weergeven. Ga na of dit klopt met jouw hoofdgedachte en of er al een kernzin in je alinea zit die deze hoofdgedachte goed verwoordt. Vraag GenAI of je kernzin de lading van de alinea dekt, en waar er nog eventuele inconsistenties zitten. Herschrijf je kernzin en/of de rest van de alinea op basis hiervan.
2. *Reviseren van de stijl* (GenAI als coach/redacteur) – Kies een aspect van academische stijl waarop je de tekst wilt reviseren, bijvoorbeeld: ‘complexiteit’. Bestudeer twee voorbeeldteksten uit je vakgebied en kijk hoe eenvoudig of complex de auteurs formuleren. Stel op basis hiervan een doel vast voor jouw eigen stijl. Leg GenAI uit wat jouw doel is, vraag in hoeverre jouw tekst daaraan voldoet en vraag om voorbeelden en onderbouwing. Bepaal op basis hiervan wat je gaat reviseren in je tekst. Vraag, indien nodig, om concrete verbeteringsuggesties.
3. *Reviseren van de taalverzorging* (AI als redacteur) – Vraag GenAI welke taalfouten je hebt gemaakt in jouw tekst op het gebied van grammatica, woordkeus, spelling en interpunctie. Vraag om uitleg waarom het fout is en tips om de fout te verbeteren. Bestudeer de uitleg en kijk of je deze begrijpt. Stel, indien nodig, vervolgvragen. Reviseer zelf je tekst op basis van de tips en vergelijk eventueel met de revisie van GenAI.

5. Prompten: Do ASK IT!

Expert learners onderscheiden zich door het schrijven van goede prompts. Voor het opstellen van zo'n prompt geven wij studenten het DO ASK IT-model mee; voor een vervolgvraag maken ze gebruik van het EDIT-model.

DO	Geef aan welke taak GenAI moet uitvoeren.
Audience	Geef aan voor wie de tekst bedoeld is.
Scope	Stel grenzen aan de output, bijvoorbeeld aantal woorden.
Knowledge	Geef eventueel concepten of theorieën mee waarop GenAI de output moet baseren.
Input	Lever je eigen materiaal aan dat GenAI moet analyseren of verbeteren, zoals een alinea of onderzoeksvraag.
Template	Bied een template aan waarin je de output wilt ontvangen.

Figuur 3 – Het DO ASK IT-model voor prompts.

Error	Geef aan wat onjuist is in de output.
Direct	Dirigeer GenAI naar een beter antwoord door expliciet aan te geven wat anders moet.
Input	Lever je eigen materiaal aan dat GenAI moet analyseren of verbeteren, zoals een alinea of onderzoeksvraag.
Template	Bied een template aan waarin je het verbeterde antwoord wilt ontvangen.

Figuur 4 – Het EDIT-model voor het verbeteren van de output van GenAI.

6. Conclusie

Als schrijfdocent hebben we een extra taak gekregen. Niet alleen helpen we studenten om hun schrijfvaardigheid te verbeteren, ook willen we ze trainen om experts te worden in het bewust en verantwoord inzetten of juist vermijden van GenAI. In deze tekst hebben we voorbeelden laten zien van werkvormen die wij inzetten in onze schrijfcursussen. Het hangt uiteraard van jouw onderwijscontext en van het beleid van je instelling af in hoeverre je deze werkvormen kunt toepassen.

Het is op dit moment moeilijk te voorspellen waar we over een paar jaar zullen staan. Welke *tools* worden dan gebruikt? Wat kunnen die *tools* en hoe evolueert de detectiesoftware? Hoewel nog veel onzeker is, wijst alles erop dat GenAI-vaardigheid een belangrijke academische vaardigheid wordt en dat zeer waarschijnlijk ook zal blijven.

Referenties

- De Wachter, L., R. Bouwer & J. Vander Loo (2024). Verantwoordelijk inzetten van AI in het (academisch) schrijfonderwijs en implicaties voor het (taal)beleid: een rondgang langs drie instellingen. Presentatie Forumdag Taalbeleid *Leuven*, 31 mei 2024.
- Hamilton, A., D. Wiliam & J. Hattie (2023). “The future of AI in education: 13 things we can do to minimize the damage”. In: *EdArxiv preprints*. Online raadpleegbaar op: <https://osf.io/preprints/edarxiv/372vr>.
- Heikkilä, M. (2023). “Why detecting AI-generated text is so difficult (and what to do about it)”. In: *MIT Technology Review*. Online raadpleegbaar op: <https://www.technologyreview.com/2023/02/07/1067928/why-detecting-ai-generated-text-is-so-difficult-and-what-to-do-about-it>.
- Hesselink, I. (2024). “Bijna vier op de tien studenten gebruikt vaak ChatGPT”. In: *DUB*. Online raadpleegbaar op: <https://dub.uu.nl/nl/nieuws/bijna-vier-op-de-tien-studenten-gebruikt-vaak-chatgpt-0>.
- Smaling, E. (2023). “Bijna iedereen gebruikt ChatGPT, maar plagiëren gaat studenten te ver”. In: *Erasmus magazine*. Online raadpleegbaar op: <https://www.erasmusmagazine.nl/2023/11/16/bijna-iedereen-gebruikt-chatgpt-maar-plagieren-gaat-studenten-te-ver>.
-